Dé Luain 18ú

1. 868
× 62

+_____

_____

2. 995
× 55

+_____

_____

3. 329
× 17

+_____

_____

4. 749
× 11

+_____

_____

5. 188
× 31

+_____

_____

6. 671
× 51

+_____

_____

7. 317
× 86

+_____

_____

8. 807
× 54

+_____

_____

9. 376
× 70

+_____

_____

An Fiosraitheoir

Tasc 1: Ag fiosrú focal

1. Cé acu thíos atá ar comhchiall le **ollmhór**?
   (a) De bhrí
   (b) Luachmhar
   (c) An-mhór
2. Tá an frása **thar a bheith** i bparagraf 1. An bhfuil slí eile leis seo a rá?
3. Cé acu thíos atá contrártha le **níos sine**?
   (a) Níos lú
   (b) Níos measa
   (c) Níos óige
4. Is miotal luachmhar é ór. Ainmnigh 3 mhiotal eile atá luachmhar.

Tasc 2: Ag fiosrú feasa

1. Cad é príomhábhar an scéil seo?
2. Cad a thaitin leat faoin scéal seo?
3. Luaigh rud amháin spéisiúil a d'fhoghlaim tú ón scéal seo.
4. Cén fáth ar cheap na ríthe go raibh siad féin chomh tábhachtach sin, dar leat?
5. Cé acu is spéisiúla dar leat, Brú na Bóinne nó an Phirimid Mhór? Cén fáth?

cea
Rewarding Learning

Gach ionsháigh ages léardíd © thinkstock.com

17 Na Pirimidí

Foilseachán de cheid CCEA © 2016

cea
Rewarding Learning

An Chomhaitle um Oideachas Gaeltachta & Gaelscolaíochta

Taisce Tuisceana

Na Pirimidí

Na Pirimidí

Is iad na pirimidí atá taobh amuigh de Chairo san Éigipt na pirimidí is cáiliúla ar fud an domhain. Tógadh timpeall 4500 bliain ó shin iad. Creideann daoine gur tógadh do ríthe na hÉigipte iad toisc gur cheap na ríthe go raibh siad **thar a bheith** tábhachtach. Chreid na ríthe gur chóir go mbeadh tuama **ollmhór** álainn acu. Nuair a fuair duine de na ríthe seo bás, chuir a chlann a chorp sa tuama leis na rudaí ba luachmhaire a bhí aige, seodra de gach cineál agus ór go háirithe. Nuair a cuireadh an rí dúnadh an tuama go deo. Ach mar atá a fhios **againn,** bhris gadaithe isteach sna pirimidí na mílte bliain tar éis sin agus ghoid siad go leor de na rudaí luachmhara a bhí iontu.

Tá an phirimid is mó, An Phirimid Mhór mar a thugtar uirthi, 135 méadar ar airde. Thóg sé breis is 20 bliain an phirimid ollmhór seo a thógáil agus d'úsáid siad níos mó ná dhá mhilliún bloc!

An bhfuil a fhios agat go bhfuil áit réasúnta mór agus cáilliúil againn féin in Éirinn atá **níos sine** ná na pirimidí? Tógadh Brú na Bóinne i gContae na Mí timpeall 5000 bliain ó shin. Ar shlí, tá sé cosúil leis na pirimidí de bhrí gur tuama a bhí ann freisin. Cé go bhfuil sé níos sine ná an Phirimid Mhór tá sé i bhfad níos lú, agus é timpeall 6 mhéadar ar airde. Tarlaíonn rud an-speisialta i mBrú na Bóinne gach bliain ar an 21 Nollaig (an lá is giorra den bhliain). Soilsíonn an ghrian díreach isteach tríd an oscailt bheag atá os cionn an dorais agus lasann sé an pasáiste atá istigh ann. Téann a lán daoine ar cuairt go Brú na Bóinne gach bliain leis an méid seo a fheiceáil.

Ceisteanna

1. Cá bhfuil na pirimidí suite?
(a) San Éigipt
(b) San Astráil
(c) In Éirinn

2. Cén fáth ar thóg na ríthe na pirimidí?
(a) Ba mhaith leo a gcuid seodra agus óir a choimeád iontu
(b) Ba mhaith leo tuama ollmhór álainn a bheith acu
(c) Ba mhaith leo cónaí iontu

3. Cé chomh fada a thóg sé an Phirimid Mhór a thógáil?
(a) Níos lú ná 20 bliain
(b) Níos mó na 20 bliain
(c) 20 bliain go díreach

4. Cén fáth ar bhris na gadaithe isteach sna pirimidí?
(a) Mar bhí rudaí luachmhara iontu
(b) Le coirp na ríthe a ghoid
(c) Lena fháil amach an raibh na ríthe beo

5. Cé acu abairt atá fíor?
(a) Tá Brú na Bóinne níos airde ná an Phirimid Mhór
(b) Tá Brú na Bóinne níos sine ná an Phirimid Mhór
(c) Tá Brú na Bóinne níos deise na an Phirimid Mhór

6. Cad a tharlaíonn ag Brú na Bóinne ar an 21 Nollaig gach bliain?
(a) Titeann dorchadas ar an tuama
(b) Tagann na daoine atá marbh amach as an tuama
(c) Lasann an ghrian an pasáiste sa tuama

7. I bparagraf 1 tá an focal againn in úsáid mar:
(a) briathar.
(b) ainmfhocal.
(c) réamhfhocal.

8. Cén sórt téacs é seo?
(a) Neamhfhicsean
(b) Ficsean
(c) Dráma

Gafa le Mata lch 140 3-7

Iolrú 3

Úsáidfimid iolrú sa mhodh **ingearach** seo chun iad seo a réiteach.

Modh ingearach

	c	d	a
×	2	3	5
			3
	6	9	15

```
   15
   90
+ 600
  705
```

1.

	c	d	a
×	3	4	7
			4

2.

	c	d	a
×	5	3	1
			6

Is féidir linn é seo a dhéanamh níos simpli arís!

	c	d	a
×	2	3	5
	1	1	3
	7	0	5

Is féidir linn na 15 aonad a athghrúpáil mar 1 **deich** amháin agus 5 **aonad**.

Is féidir linn na 10 n**deich** a **athghrúpáil** mar 1 **chéad** agus 0 **deich**.

Modh gairid

```
  235
×   3
  705
```

Bain triail as na ceisteanna seo - úsáid athghrúpáil mar atá sí sa mhodh gairid thuas.

3. (a) 249 × 3 = ____ (b) 256 × 5 = ____ (c) 643 × 6 = ____ (d) 514 × 5 = ____ (e) 684 × 5 = ____

4. (a) 176 × 8 = ____ (b) 439 × 7 = ____ (c) 588 × 6 = ____ (d) 746 × 9 = ____ (e) 631 × 5 = ____

5. Tá 8 leibhéal i gcarrchlós ilstórach. Is féidir le 315 carr páirceáil ar leibhéal. Cé mhéad carr a bhíonn sa charrchlós nuair a bhíonn sé lán? ____

6. Nuair a bhíonn an t-eitleán lán ó Chiarraí go Baile Átha Cliath, bíonn 157 paisinéar ar bord. Cé mhéad paisinéir a bhíonn ar 8 n-eitleán lána? ____

7. Tá 274 suíochán in amharclann. Má bhí an amharclann lán ag seó áirithe gach oíche le cúig oíche anuas, cé mhéad duine a chonaic an seó? ____

Fíoras Mata Is ó dhroichead in Colorado, S.A.M. a dhéantar an léim bhuinsí is airde. Titeann an duine 321 méadar.

Dúshlán Cad é an titim iomlán (i méadair) in 8 léim bhuinsí ón droichead sin? ____

English Version

Multiplication 3

We will use the vertical method of multiplication to solve these.

Vertical method

	h	t	u
	2	3	5
×			3
	6	9	15

15
90
+ 600
705

1.

	h	t	u
	3	4	7
×			4

2.

	h	t	u
	5	3	1
×			6

We can make this even easier!

	h	t	u
	2	3	5
×	①	①	3
	7	0	5

The 15 units can be regrouped as 1 ten and 5 units.

The 10 tens can be regrouped as 1 hundred and 0 tens.

Short way

235
× 3
705

Try these questions using the above regrouping short multiplication method.

3. (a) 249 × 3 (b) 256 × 5 (c) 643 × 6 (d) 514 × 5 (e) 684 × 5

4. (a) 176 × 8 (b) 439 × 7 (c) 588 × 6 (d) 746 × 9 (e) 631 × 5

5. A multi-storey car park has 8 levels. Each level will hold 315 cars. How many cars can the car park hold? _____

6. A plane travelling between Kerry and Dublin carries 157 passengers when full. How many passengers are carried on 8 full flights? _____

7. A drama theatre has 274 seats available for a show. How many people saw the show if it was sold out for 5 nights? _____

Maths Fact The world's highest bungee jump is taken from a bridge in Colorado, USA. It has a drop of 321 metres.

Challenge What is the total drop in metres of 8 of these bungee jumps? _____

New T p. 82 – Read green box + A

- Do B

Writing skills: Cause and effect

An effect is what happened and a cause is why something happened.
Example: Cows chew the cud because grass is difficult to digest.
Signal words like because, since, and, if, so, as, and therefore are often used to connect cause and effect in sentences.

Sometimes the cause can come first in the sentence.
Example: I was late so I ran. Sometimes the effect can come first.
Example: I ran because I was late.

A Study the cause and effect sentences.

Underline the cause, circle the effect and write the signal word in capital letters in the sentences.

1. The driver slammed on the brakes and the car slid on the road.
2. You will learn more if you listen in class.
3. It's raining outside so I brought an umbrella.
4. My dog was filthy because he jumped in the pond.
5. I haven't been able to play football since I broke my leg.
6. As it was snowing, I stayed inside.
7. I love him because he is my brother.

B Write causes for the sentences.

1. We have no school on Monday because ...
2. ... and smashed the window.
3. I'll be able to go fishing if ...
4. ... so I lit a candle.
5. My mother's flowers died because ...
6. John doesn't play much sport since ...
7. Cows need special stomachs because ...

C Write effects for the sentences.

1. ... since my house was burgled.
2. ... because I forgot my pencil case.
3. I leaned back on my chair and ...
4. I cut my finger so ...
5. A cow doesn't have many teeth, so ...
6. ... because I wasn't watching where I was going.
7. ... because I couldn't swim.

Egyptian Hieroglyphs

twinkl
visit twinkl.com